

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Київський національний університет будівництва та архітектури
Архітектурний факультет
Кафедра філософії

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФІЛОСОФІЇ НАУКИ, ТЕХНІКИ, АРХІТЕКТУРИ

Тези доповідей
V Міжнародної науково-практичної конференції
07-08 листопада 2025 року
м. Київ

1. Сучасна філософія науки: проблеми і перспективи.
2. Філософія техніки у контексті її інновації.
3. Протиріччя сучасної техногенної цивілізації.
4. Людина в системі суспільних трансформацій.
5. Філософія ідеального міста: історія і сьогодення.
6. Архітектура відновлення України.
7. Створення безбар'єрного архітектурного середовища.
8. Еволюція взаємодії природничих і гуманітарних наук.
9. Філософія мистецтва: живопис, дизайн, архітектура.

Київ 2025

УДК 001:1

Організаційний комітет:

ДНІПРОВ Олексій	голова оргкомітету , ректор
ДУДНІК Юрій	заступник голови, проректор
КОВАЛЬЧУК Олександр	заступник голови, проректор
КАЩЕНКО Олександр	заступник голови, декан архітектурного факультету
ЧОРНОМОРДЕНКО Іван	завідувач кафедри філософії
КРУПА Міхал	доктор архітектури Краківська політехніка (Польща)
МАРТИКА Анна	докторка архітектури, Жешовська політехніка, ім. Костюшки (Польща)
ПАБІХ Марек	доктор архітектури, Лодзька політехніка (Польща)
ПАВЛОВСЬКА Анета	докторка мистецтвознавства, Лодзький університе (Польща)
ТИШЛЯР Павол	доктор філософії, Університет Масарика в Брно (Чехія)
ТІМОХІН Віктор	завідувач кафедри, доктор архітектури
СЛЄПЦОВ Олег	завідувач кафедри, доктор архітектури
ЛАКУША Наталя	доцент кафедри філософії
ХАВРОНЕНКО Василь	доцент кафедри філософії
ТАРАН Ганна	доцент кафедри філософії

Відповідальний за випуск І.В. Чорноморденко

*Рекомендовано до видання оргкомітетом наукової конференції,
протокол №_4_, від 28 жовтня 2025 року*

Актуальні проблеми філософії науки, техніки, архітектури.
Матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 07-08 листопада 2025 року) / відп. за випуск І.В.Чорноморденко. – К.: КНУБА, 2025. – 353 с.

У збірник включено матеріали V-ї Міжнародної науково-практичної конференції **«Актуальні проблеми філософії науки, техніки, архітектури»**, присвячені ключовим науковим проблемам у галузі філософії науки, техніки, архітектури та визначення перспектив їх розв'язання, розробці стратегій розвитку потенціалу цих дисциплін у контексті сучасних трансформацій та узагальненню наукового досвіду.

V Міжнародна науково-практична конференція **«Актуальні проблеми філософії науки, техніки, архітектури»** є продовженням серії наукових заходів, організованих Київським національним університетом будівництва і архітектури (КНУБА), зокрема кафедрою філософії архітектурного факультету. Ця серія конференцій фокусується на міждисциплінарному аналізі ключових викликів у сферах філософії науки, техніки, архітектури акцентуючи увагу на тлі заявлених проблем у сучасній трансформації суспільства.

Рекомендовано для студентів, аспірантів та викладачів вищих навчальних закладів, науковців.

©КНУБА, 2025

©Чорноморденко І. В., 2025

ЗМІСТ:

СУЧАСНА ФІЛОСОФІЯ НАУКИ: ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ

ЧОРНОМОРДЕНКО Іван АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ НАУКИ.....	14
ЧЕРВІНСЬКИЙ Семен-Олександр ТРАНСФОРМАЦІЯ ПОНЯТТЯ ОБ'ЄКТИВНОСТІ В СУЧАСНІЙ ФІЛОСОФІЇ НАУКИ.....	15
РУПТАШ Ольга ПОТЕНЦІАЛ ФІЛОСОФІЇ НАУКИ ДЛЯ РОЗВ'ЯЗАННЯ ГЛОБАЛЬНИХ ПРОБЛЕМ.....	17
RATNIKOV Volodymyr METHODOLOGICAL PRINCIPLE OF COMPLEXITY AND ITS EVOLUTION.....	20
NOOR IBRAHIM AHMED, ALI JOHN, DMYTRO KHLAPONIN NATURAL LAW AND SOVEREIGNTY: PHILOSOPHICAL FOUNDATIONS OF INTERNATIONAL LEGAL ORDER.....	21
SAMER SHUKUR MOHAMMED, FARAH SAAD HADI, IHOR FILIMONOV THE CONCEPT OF JUSTICE IN INTERNATIONAL LAW: A PHILOSOPHICAL INQUIRY INTO EQUITY AND UNIVERSALITY.....	27
ISHRAQ KHADHIM ABBAS, MUSTAFA LUAY OSAMA, DENIS MIGAL FROM POSITIVISM TO COSMOPOLITANISM: PHILOSOPHICAL PERSPECTIVES ON THE LEGITIMACY OF INTERNATIONAL NORMS.....	33
SAIF SALAH ABBAS, NOOR ALHUDA ZAHIR KAZAL, VASYL HAVRONENKO HUMAN RIGHTS AS MORAL IMPERATIVES: PHILOSOPHICAL CHALLENGES TO THE ENFORCEMENT OF INTERNATIONAL LAW.....	38
RAWNAQ JAMAL ALKHAFAJI, UMNIYAH TALAL RESAN, HANNA HNATOVSKA WAR, PEACE, AND RESPONSIBILITY: PHILOSOPHICAL REFLECTIONS ON THE ETHICS OF INTERNATIONAL LAW.....	44
ГОЦАЛЮК Алла ВИЗНАЧЕННЯ СУТНОСТІ ЯВИЩ ДІЯЛЬНОСТІ У ФУНДАМЕНТАЛЬНІЙ НАУЦІ.....	50
БОНДАРЕНКО Наталія ФІЛОСОФСЬКІ ЗАСАДИ МЕТОДОЛОГІЇ НАУКОВОГО ПІЗНАННЯ: ВІД СВИТОГЛЯДНИХ ОРІЄНТИРІВ ДО ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ПРАКТИКИ.....	53
КОЧЕРЄВ Дмитро, ЧОРНОМОРДЕНКО Іван ФУНКЦІЇ НАУКИ В СУСПІЛЬТВІ: НЕДОЛІКИ ТА ПЕРЕВАГИ.....	55
ЗАРЕМБА Софія, ЛАКУША Наталія ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ ЯК НОВИЙ ЕТАП РОЗВИТКУ НАУКИ.....	58
ДЯЧЕНКО Христина, ТУРЧИН Марина ПРОБЛЕМИ ТА ОСОБЛИВОСТІ СУЧАСНОЇ ФІЛОСОФІЇ НАУКИ.....	60

подальшому може бути засвоєний в процесах людської життєдіяльності. Наука не знає меж, однак їй не притаманна властивість вичеркнути весь обсяг культури. Розробка нових наукових концепцій безпосередньо пов'язана з поняттям «інновації». Увагу сучасних дослідників науки філософії привертає розуміння здатності людини вийти за межі проблемного філософського освоєння дійсності, в аналізі сучасних проблеми людства.

1. Германова Д. Д. Християнська традиція в ситуації постмодерну.: дис. канд. філос. наук : 17.00.01. Харків, 2004. 232 с.

2. Святий Переказ, традиція // Релігієзнавчий словник / За ред. професорів А. М. Колодного і Б. О. Лобовика. Київ : Четверта хвиля, 1996. С. 297–298.

3. Лозко Т. С. Європейський етнорелігійний ренесанс: витоки, сутність, перспективи (а матеріалі відродження етнорелігій у європейських країнах). Київ : «Такі промені», 2006. 424 с.

4. Чаус С. Стратегії ідентичності в ситуації постмодернізму. *Проблеми культурної ідентичності: глобальний та локальний виміри* : матеріали Міжнар. наук. конф., м. Острог, 23–24 квіт. Острог : Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2010. № 5. С. 48–52.

5. Eisenstadt S. N. Tradition, change, and Modernity. New York; Sydney; Toronto, 1973. 326 p.

6. Eliade M. Cosmos and History the Myth of the Eternal Return. Harper & Brothers Publishers, New York. 1954. 191 p.

7. Готинян-Журавльова, В. В., Сумченко, І. В. (2024). Культура як система моральних цінностей: аналіз причин виникнення. *Культурологічний альманах*, (1), 310–316. DOI: <https://doi.org/10.31392/cult.alm.2024.1.40>

УДК 101.1:001.8

БОНДАРЕНКО Наталія

ФІЛОСОФСЬКІ ЗАСАДИ МЕТОДОЛОГІЇ НАУКОВОГО ПІЗНАННЯ: ВІД СВІТОГЛЯДНИХ ОРІЄНТИРІВ ДО ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ПРАКТИКИ

Філософські та методологічні засади науки відіграють ключову роль у формуванні компетентного науковця, забезпечуючи фундамент для системного й цілісного пізнання. Вони визначають не лише характер наукового мислення, а й підходи до організації дослідницької діяльності, розвиток критичного й аналітичного мислення, здатність до рефлексії та оцінювання результатів власних досліджень. Філософія виступає світоглядним орієнтиром, допомагаючи студенту усвідомлювати цінності, межі та соціальну значущість наукового знання, тоді як методологія забезпечує конкретні принципи, стратегії

та процедури, які дозволяють ефективно планувати, проводити та оцінювати наукові дослідження [1, с. 23]

Методологія науки є не лише сукупністю технічних прийомів і правил, також вона формує систему принципів і стратегій організації наукового пошуку з глибоким філософським та педагогічним підґрунтям. Навчання, орієнтоване на всебічний розвиток науковця, поєднує теоретичну підготовку, формування методологічних умінь, розвиток критичного та творчого мислення, а також здатність до рефлексії над власною дослідницькою діяльністю [2, с. 32]. Наприклад, у процесі навчання можна застосовувати такі методики: кейс-методика (аналіз реальних наукових проблем і досліджень, що дозволяє студентам критично оцінювати методи та результати, бачити межі і можливості наукового знання); проектне навчання (організація дослідницьких проєктів, які інтегрують міждисциплінарні підходи, формують вміння планувати дослідження та робити обґрунтовані висновки); дискусії та дебати (розвиток аргументованого мислення, здатності до рефлексії, обґрунтування власної позиції та оцінки альтернативних наукових підходів); метод критичного аналізу джерел (навчання оцінювати достовірність і наукову цінність інформації, співвідносити її з теоретичними і методологічними основами); рефлексивні щоденники та есе (стимулюють осмислення власного дослідницького досвіду, формують самостійне критичне мислення та усвідомлення ролі науковця у суспільстві).

Сучасний науковець повинен поєднувати фахову компетентність із методологічною та педагогічною культурою. Це передбачає розвиток умінь критично оцінювати власні методи, інтегрувати різні підходи, дотримуватися етичних і гуманістичних принципів, а також здатність до навчання та наставництва. Філософія у цьому контексті слугує світоглядним орієнтиром, що дозволяє системно інтегрувати знання, формувати відповідальну наукову позицію та розвивати міждисциплінарне мислення.

Формування філософсько-методологічної культури у освітньому процесі є умовою розвитку сучасної науки як цілісної, гуманістично орієнтованої системи пізнання. Навчання, спрямоване на формування компетентного, методологічно й філософсько підготовленого науковця забезпечує не лише професійний розвиток науковця, а й формує його як особистість, здатну відповідально, критично та творчо діяти у сучасному науковому та соціальному середовищі.

1. Бондар, В. (2017). Проблеми взаємодії філософії та методології наукового пізнання в педагогіці. *Освітологія*, (6), 20–25.
2. М. В. Савостьянова // Філософія науки: традиції та інновації : науковий журнал / М-во освіти і науки, молоді та спорту України, Сумський держ. пед. ун-т ім. А. С. Макаренка ; [редкол.: В. М. Вандишев, М. О. Качуровський, В. А. Косяк та ін.]. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2013. – № 1 (7). – С. 29–36.

3. Ганаба С. О., Шинкарук О. М. Філософія та методологія науки : навчальний посібник. Хмельницький : Видавництво НАДПСУ, 2019. 204 с.
4. Бондаренко Н.П. Інновації у вищій освіті: проєктне навчання як засіб розвитку критичного мислення та навичок вирішення проблем. // Актуальні проблеми психологічної та соціальної адаптації в умовах кризового суспільства: збірник матеріалів Ювілейної X Міжнародної науково-практичної конференції, м. Ірпінь, 23-25 квітня 2025 року. – Ірпінь : Державний податковий університет, 2025. – С. 37, 38.
5. Бондаренко, Н. П. (2024). Концептуальні контрверзи освітнього середовища як світоглядний виклик. *Культурологічний альманах*, (1), 167–176.
6. Chervona, L., & Bondarenko, N. (2025). Theoretical foundations of innovative development of student entrepreneurship. *International Scientific Journal of Universities and Leadership*, (19), 135-147.
7. Методологія та організація наукових досліджень : навч. Посіб. / І. С. Добронравова, О. В. Руденко, Л. І. Сидоренко та ін. ; за ред. І. С. Добронравової (ч. 1), О. В. Руденко (ч. 2). – К. : ВПЦ "Київський університет", 2018. – 607 с.

**КОЧЕРЄВ Дмитро
ЧОРНОМОРДЕНКО Іван**

ФУНКЦІЇ НАУКИ В СУСПІЛЬТВІ: НЕДОЛІКИ ТА ПЕРЕВАГИ

Один з основних недоліків оперування предметом функціональної специфіки і перспектив розвитку науки пов'язаний з ігноруванням чи недооцінкою значення її фактичного статусу, а саме: наука не є функціональним сувереном, вона не суб'єкт, який на власний розсуд визначає свої пріоритети, а об'єкт, що підпорядкований регламентаціям суб'єкта в особі суспільства. Більше того, така соціокультурна залежність і діяльнісна детермінованість є подвійною: з одного боку, можна констатувати підлеглість регламентаціям конкретного суспільства, з іншого боку, на наукову сферу здійснює тиск стереотипізм епохи – він стосується не конкретного соціокультурного середовища, а очікувань, вимог і регламентованості функціонування на глобальному рівні.

У функціонально-інструментальному сенсі соціокультурна зумовленість науки є неоднозначною і контрверсійною: отримуючи гіпотетичну можливість скористатися організаційними, фінансовими та матеріальними ресурсами суспільства, наука разом із тим потрапляє в тотальну залежність від уявлень суспільства (зокрема й насамперед від його політико-управлінської вертикалі) про пріоритети як власного розвитку, так і щодо цільової спрямованості науки та діапазону її функціональної доцільності. В цьому контексті, як слушно зауважив Людвік Флек, не варто дивуватися ні все більш загострюваній